

**Západočeská univerzita v Plzni**  
**Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara**

**Diplomová práce**

**LABORATOŘ – MÁM PÁR NEZODPOVĚZENÝCH OTÁZEK**

Z ORLA ORLICE, Z ORLICE OREL

**Dana Bartoníčková**

**Plzeň 2015**

**Západočeská univerzita v Plzni**  
**Ústav umění a designu**

**Oddělení výtvarného umění**  
Studijní program Výtvarná umění  
Studijní obor Intermediální tvorba

**Diplomová práce**

**LABORATOŘ – MÁM PÁR NEZODPOVĚZENÝCH OTÁZEK**

Z ORLA ORLICE, Z ORLICE OREL

**Dana Bartoníčková**

**Vedoucí práce: Doc. MgA. Milena Dopitová**

Oddělení výtvarného umění

Ústav umění a designu Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2015

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2015

.....

podpis autora

## OBSAH

1	MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE.....	2
2	TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY .....	5
2.1	MÁM PÁR NEZODPOVĚZENÝCH OTÁZEK, ANEB TOLIK HITLERA BYLO MÁLOKDY .....	5
2.2	NENÍ HITLER JAKO HITLER.....	6
2.3	PAPOUŠEK JAKO SYMBOL TŘETÍ ŘÍŠE .....	7
2.4	VÁLKA PTÁKŮ .....	8
2.5	OREL, OREL, ORLICE.....	9
3	CÍL PRÁCE .....	11
4	PROCES PŘÍPRAVY .....	12
5	PROCES TVORBY .....	13
6	TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA.....	14
7	POPIS DÍLA.....	15
8	PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR .....	17
8.1	ZDROJOVÉ INPIRACE .....	18
9	SILNÉ STRÁNKY .....	19
10	SLABÉ STRÁNKY .....	20
11	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	21
11.1	KNIŽNÍ A PERIODICKÁ LITERATURA .....	21
11.2	INTERNETOVÉ ZDROJE.....	22
12	RESUMÉ.....	23
13	SEZNAM PŘÍLOH .....	25

## 1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Z hlediska formy diplomová práce (dále jen DP) na retrospekci děl prakticky nenavazuje. Ve své dosavadní práci jsem se v realizaci snažila zabývat objektovou tvorbou, instalací, popřípadě kombinací objektu a videa. Nyní se platformou DP stává multimediální instalace, jejíž primární část není tvořena objektovou instalací, ale tvoří ji výhradně video. Jelikož se v mé předchozí práci zabývám videem pouze okrajově a většinou jej používám jako médium k záznamu performance, rozhodla jsem se zvolit tento žánr jako čistě stěžejní pro mou DP. Zkušenost s natáčením videa a jeho následnou postprodukcí jsem již v uplynulé době měla možnost aplikovat v projektu „Vím, co mám dělat, ale nevím jak“<sup>1</sup>, kdy jsem se pokusila modrou plochu objektu postprodukčně vyklíčovat způsobem, aby se matérie postupně začala v dané situaci stylizovat a symbolizovat vesmír. Jednotlivé prvky objektu jsem performativně ohýbala tak, aby se výsledný tvar co nejvíce podobal předloze, kterou jsem si sama definovala. Čím více jsem se blížila stanovenému tvaru, tím více získával vesmír na intenzitě. Snažila jsem se tímto úkonem napodobit cíle, o kterých zdánlivě vím, jak mají vypadat (např. dostudovat, vybudovat kariéru, najít si partnera, založit rodinu), ale už nevím, jak je uskutečnit. Výsledný tvar a jeho úplná transformace na vesmír symbolizuje jakési završení cesty, osvětlení a pocit dokonalého uspokojení v dokonané cestě. Kombinace objektu a videa mi dala možnost posunout reálný statický objekt do abstraktní roviny a dosáhnout tak zcela nové úrovně vyjádření.

Návazností DP s dosavadním dílem je snaha sledovat aktuální dění, společenské problémy, a prostřednictvím často osobní roviny dojít k jakémusi vnitřnímu řešení. Jeden z mých posledních projektů vycházel z konkrétní situace v prostředí, ve kterém jsem se po krátkou dobu pohybovala. Díky účasti na výtvarném sympoziu v Mladé Boleslavi jsem měla možnost proniknout do lehce izolovaného světa a vnímat i nejmenší nuance citlivého okolí náchylného na sebemenší změnu. Projekt

---

<sup>1</sup> Viz obrazová příloha č. 1

nesoucí název „Včera je mi málo, dneska je mi moc“<sup>2</sup> citlivě přenáší jednotlivé situace ve městě, domy, které jsou násilným způsobem přetransformovány do velkých kvádrů nebo zasazeny do krajiny tvořené z vysokých zdí. Jednotlivé dialogy mezi betonovými domečky symbolizují situace v mezilidských vztazích, komunikační bariéru mezi budovami, mezi lidmi.

V rané fázi mě hledání výchozí polohy DP nevědomě dovedlo zpět k tématu mé závěrečné práce bakalářského studia, jejímž principem byla medializace a problematika masmediální komunikace. Bakalářská práce nesoucí název „Po tom jdi, po tom ne“<sup>3</sup> vytváří prostor pro informaci, která je následně vlivem parazita zastupující medializaci přetvořena, a původně čistě geometrická a minimalistická forma je změněna na biomorfni prvek zcela odlišného charakteru, než byl ten původní.<sup>4</sup> Jak bude patrné později, mediální rovinu neopouštím ani v DP, dotýkám se jí však ve zcela jiném kontextu.

V mé dosavadní práci mě vždy zajímal vnitřní dialog, jež mezi sebou vedou rozdílné subjekty, anebo moment, kdy jsou tyto subjekty od dialogu jakýmkoli způsobem oproštěny. Zajímají mě situace, kde se mohou potkat dvě rozdílné strany a jejich následná konfrontace. Sledování aktuálního dění mě přimělo uvažovat o dnešní politické situaci v kontextu tří různých vůdčích stran a o jejich následném porovnání současným i historickým pohledem. Zasazení těchto podnětů do děje mě nutí všimnout si věcí, které mají tyto údajně odlišné systémy společné a které nabádají k zamyšlení nad alarmující zprávou, jež z tohoto zdánlivě nemožného spojení vyvstává. Snaha rozluštit rébus a najít perspektivu, ze které na tyto okolnosti nazírat, mě přivádí na myšlenku využití symbolů jako zástupců vůdčích mocností dob dnešních i minulých a jejich následné konfrontace s reálným představitelem oněch symbolů zastupujících tři odlišné světy. Tato konfrontace by pak měla dát vzniknout dialogu, jehož potenciál tkví ve zmiňovaném kontrastu

---

<sup>2</sup> Viz obrazová příloha č. 2

<sup>3</sup> Viz obrazová příloha č. 3

<sup>4</sup> Viz obrazová příloha č. 4

mezi světem symbolickým a světem reálným. Projekt *Z orla orlice, z orlice orel* reaguje na čím dál, tím větší přítomnost již dávno minulé, přesto stále aktuální a současně děsivé třetí strany. Tedy přesněji na stín nacistické Třetí říše a všudypřítomného Adolfa Hitlera. Jsme neustále obklopeni fragmenty minulosti, které, ač přetransformovány dnešním jazykem, jsou srozumitelné a stále děsivé.

## 2 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

Hlavním tématem DP je *Laboratoř – mám pár nezodpovězených otázek*. Na nezodpovězené konkrétní otázky se v průběhu práce nepokusím ani tak definitivně odpovídat, spíše zmiňovat různé pohledy a aspekty nazírání na téma, která s sebou DP nese.

### 2.1 MÁM PÁR NEZODPOVĚZENÝCH OTÁZEK, ANEB TOLIK HITLERA BYLO MÁLOKDY

První fází příprav na DP byl osobní výzkum. Proč je tato osoba ještě dnes tolik zarytá v myslích lidí? Proč je téma druhé světové války dokola úspěšně omíláno? Proč, pustím-li v neděli dopoledne televizi, vykoukne na mě Hitler? Zaujala mě banalizace těchto témat v internetových memech, přehršel Hitlerů v knižních novinkách a také fakt, že pro trvalý růst prodeje a procentuálně vyšší ziskovost některých plátek je třeba mít fašistu na titulní obálce každého nového vydání. Jak píše na svém blogu publicista Štefan Švec: „*Špatná kniha s Hitlerem se prodá desetkrát líp, než dobrá kniha bez Hitlera.*“ (Švec, 2009, [online]). I tohle tvrzení může být jednou z odpovědí na otázku, proč se z jednoho z nejobávanějších státníků dvacátého století stala mediální popstar a značka, která prodává. Hitler se ve veřejném prostoru vyskytuje snad nejvíce od dob Třetí říše, náš mediální obraz zla je rituálně a zároveň pohodlně symbolizován optickým materiálem nacistické propagandy z doby nacistických triumfů. Dějinný Hitler je zde sice stále tím rozhodujícím prvkem, ve skutečnosti se však z historické postavy v současném kontextu postupně stává pouhá figurka – kdykoli a kdekoli použitelný mediální symbol bez původní rozporuplnosti. Od války letos uplynulo sedmdesát let. O holokaustu a Hitlerovi vyšlo za tu dobu nespočet publikací. Nejsledovanější pořady na BBC jsou dokumenty o druhé světové válce. Nejoblíbenější videa na Youtube jsou parodie s Hitlerem. Zdá se, že o Hitlerovi toho víme stále ještě málo.



## 2.2 NENÍ HITLER JAKO HITLER

*Zlomem v zobrazování Hitlera jako historické postavy byl v německém prostředí film Pád Třetí říše. Hitler zde získal reálnou tvář, stal se atraktivním námětem pro zábavný průmysl a další média. Nyní se zdá, že všechna tabu padla. Bylo tedy patrně jen otázkou času, kdy se z Hitlera stane komická figurka (HOST č.3, 2014, s. 41).*

Zdá se, že fenoménem dnešní doby je banalizovat a zesměšňovat vše, co je nějakým způsobem vážné a hrůzné. Možná je to jakási sebeobrana vůči těm věcem, které jsou nám nějakým způsobem nepříjemné nebo evokují bolestivé asociace přinášející strach. Sugestivnost mého dojmu podtrhuje popularita flashových aktualizací známé scény z berlínského bunkru z výše zmíněného filmu Pád třetí říše (v originále *Der Untergang*, anglicky *Downfall*). Scéna, kdy se Hitler dozvídá o nemožnosti vzchopit se proti příchozím protivníkům, se stala díky nespočtu parodií známých jako „Hitler se dozvěděl...“ (anglicky „Hitler reacts to...“) úspěšným internetovým memem.<sup>5</sup> Parodovaný přelomový moment filmu je scéna, kterou doprovázející prudké zvraty vůdcovy psychiky a která tak účinně reaguje na každodenní témata rozličných událostí dnešního světa. Díky nejrůznějším interpretacím, které může vytvářet téměř kdokoli, se Hitler asi nikdy nepřestane divit.<sup>6</sup>

Vliv slov a nesprávná korekce titulků má ale své meze. Co se stane, když budeme šířit fiktivní realitu prostřednictvím televizní obrazovky, která, jak známo, umí učinit neskutečné skutečným a reálné neexistujícím? Zápas virtuálních realit válečných dokumentů odehrávaných každou neděli v době, kdy právě snídám,

---

<sup>5</sup> Internetový mem (zvaný také internetový fenomén) je označení pro myšlenkový koncept, který se šíří prostřednictvím internetu. Termín pochází ze slova mem, které bylo poprvé použito v roce 1976 Richardem Dawkinsem v jeho knize *Sobecký gen*. Může se jednat o jakoukoli akci, styl nebo jednání, které je šířeno pomocí internetu (sociálních sítí, blogů, e-mailu, diskusních fór) a šíří se tak, že si její lidé přeposílají mezi sebou. Internetové memy mohou mít formu slov, obrázků, odkazů, internetových stránek, videí, hashtagů aj.

<sup>6</sup> Hitler se dozvěděl, že bude stále vedro, dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=JHkL2mGDku4>, Hitler se dozvěděl o zrušené lince 175, dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=MZ3hR1bKBsM>

zřejmě vypovídá o úrovni našeho vědomí a podvědomí. Neustálé zaplavování vlnami násilí, přehlídkami Wehrmachtu s prostřihy na chudáky za dráty koncentračních táborů, to vše prohlubuje naše povědomí. Vjemy a obrazy jsou zprostředkovány tak silně, že ačkoliv jsem tuto dobu nemohla osobně zažít, mám pocit, že o hrůzách holokaustu vím vše. A to nemluvím o jakémsi zvyku politiků označovat se navzájem za fašisty a Hitlera, pokud tak chtějí veřejně sdělit, že považují druhou stranu za nepřátelskou anebo s ní nesouhlasí. Nepřítel je ten, kdo nese jeho jméno a příležitostí k pojmenování je mnoho. Slovy stuttgartského novináře Daniela Erka: *"Každý má k Hitlerovi co říct. Opravdu každý. Sloupkaři v novinách, žvanilové u baru i v talkshow, historikové, vydavatelé, politikové, placení komikové i vtipálové na internetu. Hitler žije dál, Hitler je všude - a není možné ho zabít. Ať chceme nebo nechceme, Třetí říše je dál přítomná."* (Blisty, 2014, [online]). Stal se Adolf H. prosperující obchodní značkou a mediálně úspěšným artiklem jenom proto, že naše podvědomí znovu a znovu touží po spoluprožívání slovního i hmotného organizovaného násilí? Proč se neustále zásobujeme instantními obrazy z dob hrůz druhé světové války? Je to proto, aby se to už nikdy neopakovalo? Nebo zde neplatí obecně známé pravidlo *Sejde z očí, sejde z mysli...*? Německý spisovatel Georg Klein píše, že se náš vztah ke kategoriím jako je zlo, vina a zodpovědnost v poslední době proměnil. *„Jejich dřívější platnost ztrácí svou absolutnost, a tak i tragická velikost příběhu ztrácí na věrohodnosti.“* (Blisty, 2014, [online]). Tím, jak je toto bolavé téma dokola omíláno a předhazováno, mám dojem, že se stává více abstraktním, než by mohlo být žádoucí. Sedmdesát let poté nebudí velké emoce, jelikož jsme si už na tyto obrazy zvykli.

### 2.3 PAPOUŠEK JAKO SYMBOL TŘETÍ ŘÍŠE

Výchozím bodem pro prezentaci prvotních námětů DP v zimním semestru bylo samotné zkoumání výše uvedeného fenoménu jakožto mediálního taháku a jeho bezpodmínečná banalizace. Využití symbolu třetí říše, následná transformace

orlice do banálnějšího papouška a zasazení do situací, ve kterých by se majestátní symbol za normálních okolností jen těžko ocitl. Popřít vážnost symbolu bylo pro mě v rané fázi DP hlavním motivem.<sup>7</sup>

## 2.4 VÁLKA PTÁKŮ

V krátkém filmu *Z orla orlice, z orlice orl* se snažím vysledovat sebemenší nuance, které v sobě jednotlivé symboly ústředních mocností nesou. Vystává otázka. Mají státní znaky ústředních velmocí vůbec něco společného? Odpověď je na první pohled zřejmá - Orla. Forma černobílého filmu, založeného na pozorování detailů zvířete a vnímání přirozené skryté krásy a majestátnosti orlů, mě přivádí do pro mě zcela neprobádaného odvětví a skýtá mi nespočet nových možností, jak toto téma uchopit. Kombinace černobílého videa s detailními záběry umožňuje nahlédnout na zvíře čistým a netradičním pohledem.<sup>8</sup> Vizuální vjem zaměřený na jednotlivé části těla orla v co největším detailu dává možnost pochopit odkaz na symboliku tohoto zvířete jakožto často používaného motivu státních znaků s atributy síly, moci a svobody. Kombinace vizuálních obrazů orla skalního, orla bělohavého a orla mořského se symboly státních znaků Ruska<sup>9</sup>, USA<sup>10</sup> a nacistického Německa<sup>11</sup> přináší zcela nový rozměr nazírání a někdy až nečekanou symboliku. Statický emblém se náhle zhmotní, stává se reálným, přestává být prostým a abstraktním pojmem.

Moment, kdy se jednotlivé idiomy tří mocností ocitnou vedle sebe, následně mění interpretaci každého z nich. Nabývají tím na zcela jiném, možná alarmujícím

---

<sup>7</sup> Viz obrazová příloha č. 5

<sup>8</sup> Viz obrazová příloha č. 6

<sup>9</sup> Viz obrazová příloha č. 7

<sup>10</sup> Viz obrazová příloha č. 8

<sup>11</sup> Viz obrazová příloha č. 9

významu. Přednostně mě zajímá okamžik střetu, kombinace nekombinovatelného a moment setkání těchto elementů se záběry něčeho reálného. Atmosféru filmu podtrhuje i nezúčastněný hlas. Taktika lovu orlů nápadně připomíná charakter vlády jednotlivých monopolů. Manipulace a sugesce nekonečný kruh událostí vedoucí k hořce známému výsledku. Je to však jen přízrak a mýtus, ačkoliv je stále živ a přítomen v nevyhaslém médiu. Co se stane, otočíme-li hlavu ve směru Třetí orlice? Bude se pak ten bělohavý přiklánět ve znamení míru ke své ratolesti, kterou třímá v pařátech, anebo k šípům znamenající válečný stav? Dojde k objetí a podání rukou zbylého ptačího páru, zmizí-li Třetí orlice nadobro z dosahu? Nezodpovězených otázek nemám pár, ale mnoho.

## 2.5 OREL, OREL, ORLICE

Pod pojmem *orel* se v heraldice rozumí vyobrazení orla, který má buďto dvě hlavy anebo jen jednu. Jednohlavý orl je považován za orlici, kdežto dvouhlavý orl znázorňuje orla mužského rodu. Výjimku v označení mužského či ženského rodu v počtu hlav zastává americký orl, který i když má pouze hlavu jednu, znamená jedince rodu mužského. Z historického hlediska je používání orlů jakožto státního znaku znamenající moc, svobodu a vítězství celkem rozšířené. *První známý orl pochází z 23. století př. n. l. ze starověké Babylonie (Wikipedia, 2015, [online]).* Ve starořímském náboženství byl orl považován za posla boha Jupitera, jako symbol síly byl emblém s rozpřaženou orlicí také znakem císaře jako vrchního velitele armády a následně znakem Římské říše jako celku. Po rozpadu říše se stal orl znakem Byzance, kde symbolizoval spojení západní a východní říše a odsud byl mechanicky převzat jinými státy, např. Ruskem. Také původ říšské orlice nacistického Německa lze vystopovat v symbolu Svaté říše římské, kdy byla orlice míněna jako ztělesnění odkazu na římskou tradici (*translatio imperii*) a znakem říšské moci. Znak orla, konkrétně bělohavého, lze nalézt i ve znaku Spojených

států amerických, který byl poprvé zveřejněn na velké státní pečeti roku 1782. Orel je vyobrazen spolu s třinácti šípy a olivovou ratolestí symbolizující válku a mír. Podle strany, na kterou se hlava orla přiklání, je udáván i militantní stav Spojených států amerických. Následování tradic v zobrazování orlů jakožto státních znaků po evropském kontinentě i zde sehrálo významnou roli, jelikož zakladatelé nově vznikajících spojených států rádi porovnávali svou novou republiku s republikou Římskou.

V současnosti je orel častou figurou ve státních znacích mnoha zemí, například i České republiky nebo Polska.

### 3 CÍL PRÁCE

Potřeba změnit médium, oprostit se od materiálu a v rámci studií zakusit mnou stále ještě neprobádané a nepoznané pole mutimediální tvorby bylo asi největší motivací a tedy cílem práce. Jelikož jsem se filmu či videa v mé dosavadní tvorbě, jak již píše na začátku, dotkla pouze okrajově, je pro mě výběr tohoto formátu DP výzvou. Považuji za důležité využít tento obor v rámci mého uměleckého zaměření a poznat tak další možnosti vizuální komunikace a odlišného jazyka, než jsem byla doposud zvyklá. Neméně důležitým cílem mé DP se ukazuje i tematické odvětví, které se v dnešní době zdá být více a více aktuální. Po lehké konfrontaci s širším okolím mě nepřestává udivovat fakt, že důsledek fascinace masmédií a otevřenosti ve smyslu zlehčování historických faktů ve spojitosti s Adolfem Hitlerem je nejen v internetovém světě na denním pořádku. Cíl práce tedy není moralizovat a napravovat společnost, ale pouze vycházet z poznatků a z vjemů z mého okolí, intuitivně vstřebávat a citlivě reagovat na tyto informace, které jsou přítomné a které jsou součástí dnešní reality. Ačkoliv považuji toto téma za vstup na tenký led, na pole, které s sebou nese spoustu debat a diskusí, snažím se nalézt inspiraci i v této oblasti. *Mám pár nezodpovězených otázek* je důvod, proč jsem si vybrala toto téma pro mou DP a možná je i nasnadě pokusit se si těch pár nezodpovězených otázek, které mám, zodpovědět.

## 4 PROCES PŘÍPRAVY

Proces přípravy započal již v zimním semestru, kdy jsem se začala na téma DP koncentrovat. Samotný proces příprav se zpočátku nesl ve znamení konceptuální roviny, kdy jsem se v první fázi snažila nalézt vhodnou platformu a směr uchopení tematického rámce DP. Konkrétních obrysů DP nabyla až v završení zimního semestru a to maketou k plánovaným betonovým objektům. Změna média si však vyžádala i nové nazírání na dané téma, od papoušcích křídel jsem se dostala k orlím, koncept zůstává stejný, avšak o něco čistší. Následuje období hledání forem, kreslení a příprava na pomyslné animace, které měly spolu s videem tvořit základ pro mou DP. Moment, kdy jsem pořídila první záběry orlů, ale zapříčinil, nechat film čistě v minimální formě, vynechat z konceptu plošné animace, které by charakter filmu banalizovaly více, než by bylo žádoucí. Rozhodla jsem se zariskovat a vsadit na pro mě zcela nové médium, bez prvků, které jsou mi vlastní a které dobře znám – bez objektů a bez kreseb.

## 5 PROCES TVORBY

Od betonových modelů říšské architektury v kombinaci s papouščími křídly jsem upustila velice rychle a vydala se prozkoumat mnou neprobádané multimediální vody filmové tvorby. Prvotní pokus započal dokumentací orla pana myslivce, který orla vlastní a chová jej v malé hájovně kousek za Plzní. Otevřel se mi svět, který byl pro mě zcela novým a byla jsem svědkem nejen nesmírné krásy tak majestátního zvířete, ale i toho, jak pan myslivec mlčky naložil orla do kufru od auta a jeli jsme „nechat orla proletět“.<sup>12</sup> Další materiál jsem pořídila na pravidelných návštěvách hájovny a plzeňské ZOO, kde se kromě rozporuplných sociálních interakcí návštěvníků nestalo nic zvláštního. Celá situace v zoologické zahradě na mě působila dost kuriózně, jelikož jsem se na orla celou dobu snažila nazírat pod „manuálem“ získaným z pouček a charakteristik významů oněch státních symbolů reprezentující sílu, svobodu a vítězství. Nenasledovalo nic jiného, než nekonečno orlích pokusů roztáhnout křídla, vyskočit a rozletět se do korun stromů. Všechny však končily v asi metrové výšce. Jelikož jsem do ZOO chodila v pravidelných intervalech, naučila jsem se rozpoznat denní režim orlů, jejich zvyky a skoro jsem byla schopná předvídat, co který orel vymyslí a udělá. Každý měl svůj individuální přístup k životu, ač připoután ocelovým lankem ke svému domečku.

Fáze pořizování záběrů orlů střídá samotné zpracování materiálu, následná postprodukce, střih a v neposlední řadě i tvorba scénáře monologu, který má ve filmu zaznít. Zvukový záznam bylo třeba zpracovat a zkombinovat se vniklými záběry ptáků tak, aby výsledný film působil uceleným dojmem.

---

<sup>12</sup> Viz obrazová příloha č. 10



## 6 TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA

Krátký film *Z orla orlice, z orlice orl* byl pořízen v HD kvalitě pomocí fotoaparátu Canon D700 s použitím teleskopického objektivu. Natáčení se odehrávalo především v exteriéru výhradně za denního světla, bez dalšího umělého osvětlení a bez použití jakýchkoliv jiných rekvizit či pozadí. Jakožto pravidelný návštěvník plzeňské ZOO jsem dokázala předvídat i potřebný okamžik dopadu slunečního světla, který zářil přesně v určitý čas na místo odpočinku jednoho z orlů. Okamžik dopadu světla umožnil v terénu zachytit takové záběry, které působí skoro jako pořízené ze studia.

Jednou z pracovních verzí je mluvené slovo neboli monolog, který jsem nahrála ve zvukovém studiu v ateliéru *Nových médií* na pražské *Akademii výtvarného umění* za přítomnosti *Jonáše Špačka*, který mi pomáhal záznam zhotovit a následně i zpracovat. Jelikož *Fakulta umění a designu Ladislava Sutnara v Plzni* nedisponuje technikou k pořízení zvukového záznamu ve studiu, musela jsem využít prostorů na pražské *AVU*. Samotný zvuk byl zpracován v zvukového softwaru Ableton Live.

Střih videa a postprodukční úpravy do černobílého tónu byly zhotovené v programu *Adobe Premiere Pro*.

## 7 POPIS DÍLA

V průběhu realizace nabírá DP stále nových a nových podob. Zpočátku se jednalo o betonové objekty či jiným materiálem provedenou objektovou instalaci, která se následným příklonem k odlišnému médiu transformovala do multimediálního odvětví. I zde zaznamenávám několik důležitých změn v procesu vzniku DP, které mě dovedly až sem. I když jsem již došla k finálnímu pojetí projektu, mám stále dojem, že tímto má práce ještě nekončí. S volbou nového prostředku sdělení informace a s volbou jiného vizuálního jazyka přišlo i nekonečně mnoho možností, jak s filmem nakládat. Jenom způsobů, jak si počínat se střihem, který udává nejen dynamiku děje a ovlivňuje dramaticnost a celkový tón filmu, je nespočet. Otevírá se mi mnoho různých cest, jak s finálním materiálem nakládat. Znovu přemýšlím nad formou instalace ve vztahu k použití videa a zvukové stopy buď to odděleně, nezávisle na sobě anebo s využitím monologu zcela jinak než doposud. Variování slov, opakování vět dává prostor novým významům, novým slovním spojení plným nečekaných symbolik a náznaků. Samotné propojení filmu s hudbou či se zvuky vytváří úplně nové prostředí a ráz. Existuje mnoho možností, jak dále nakládat s pořízeným materiálem.

Finální materiál, který předkládám k mé DP, se odvíjí od minimálních záběrů pořízených teleskopickým objektivem, který ze spousty detailů a vizuálních obrazů tvoří výsledný film. Změna z barevných tónů na černobílé podtrhuje jednotlivé detaily, kdy vyniknou i ty nejmenší peříčka a černobílý pták spolu s často plně černým pozadím působí minimalistický dojem. Diplomová práce se od dokumentárních filmů odlišuje použitím záběrů, které sází spíše na vizualitu než na obsah. Lépe řečeno, zpočátku z některých záběrů není zcela patrné, o které zvíře či živočišný druh se jedná. Divák začátkem filmu netuší, oč běží. To se dozvídá postupně s dějem filmu, s odkrýváním větších celků natočeného orla. Až audiovizuální dojem předává informace k zamyšlení, předává zprávu ve smyslu všeobecné charakteristiky života a lovu orlů v kombinaci s obecným popisem vlády

jednotlivých stran. Vznikají momenty, ve kterých se podobnost znaků s každodenním počínáním orlů až děsivě střetává s realitou. Způsob, jakým se film potkává s dnešním světem, mě děsí.

## 8 PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

Přínos DP pro obor je velmi těžké z mého pohledu hodnotit a obzvláště v okamžiku dokončování. Teprve až s odstupem času budu schopná racionálně zhodnotit, nakolik je práce měřitelným přínosem pro intermediální obor. Co ale vím už teď je, že velký přínos, který s sebou DP nese, ač pouze z osobního hlediska, je propojování mezi obory. Spolupráce s lidmi z různých odvětví s sebou přináší nové prospěšné interakce vytvářející půdu pro další poznatky a zkušenosti.

Samotný způsob natáčení a ani práce s videem nejsou nijak novátorské. Individuální přístup k médiu se odráží v každém směru, jelikož jsem to já, kdo ho tvoří. Vycházím ze svého myšlení a vnímání světa, které se svou jedinečností může zdát nenapodobitelné a nezastupitelné. Jak píše Pavel Humhal ve své knize *Osobní a veřejné*, prostor pro hledání nových formálních výbojů se v průběhu století postupně zužuje a umělci vidí nové možnosti spíše v individualizovaném způsobu komunikace. *Dodnes někteří diváci nejsou ochotni podstoupit cestu za autorovým myšlením a apriory očekávají, že je autor sám povede cestou přímého zobrazování skutečnosti.* (Humhal, 2008, s. 23)

Přínos pro daný obor vnímám spíše v samotné prezentaci videa jako videoinstalace, jelikož samotné médium je natolik rozšířené a zdá se, že vnést do něj nějaké novum může jedině nově vznikající technologie a přenos (3D, holografická projekce aj.).

Jelikož se ve své práci zabývám hlavně objektovou instalací, za předpokladu ideálních podmínek by prezentace DP mohla splňovat ony novátorské ambice ve smyslu vytvoření site specific instalace spolu s velkoplošným formátem projekce. Stejně jako experimentátorsky zaměřený videoartist Bill Viola se neomezuje jen na velké plochy promítaného média<sup>13</sup>, ale často kombinuje video s reálným prostředím. Stejně tak i pro prezentaci mé DP bych v ideálním případě volila prostředí šité přímo na míru. Prostředí tvořené z pruhů a ploch látek navazující na

---

<sup>13</sup> Viz obrazová příloha č. 11

tradici transparentů a vlajek. Prostředí temné a uzavřené s možností směřovat projekci přímo na jeden z transparentů, nebo využít HD kvality filmu ve velkoformátové projekci a nechat zaznít monolog tak čistě, že by způsoboval mrazení až husí kůži.

## 8.1 ZDROJOVÉ INPIRACE

Je několik současných autorů, kteří se problematikou *Hitlerovství* zabývají.

Milan Mikulaščík, spoluzakladatel umělecké skupiny Guma Guar, zobrazil Hitlera spolu s figurkami světových diktátorů, jak komentují globální mocenské hry za využití míče (*Polit-bio*, 1996)<sup>14</sup> a šachové hry (*ChessBall*, 1998)<sup>15</sup>. Zatímco v prvním případě je hra rozehrána do samovolného pohybu míčku, v druhém případě autor předkládá quasi-funkční hru, v níž může hráč hrát globální válečné šachy simulující světovou válku na kulové ploše fotbalového míče. V roce 2000 vytvořil konceptualista Milan Mikulaščík spolu s malířem Davidem Adamcem výstavu pod názvem *Cowboy-Hitler*<sup>16</sup> a v ní instalaci, která je spojením těchto dvou přístupů. Provokativní název přirovnávající Adolfa Hitlera ke kovboji není vysvětlen.

Dalším příkladem je známý autoportrét Ondřeje Brodyho zabořeného v ženském klíně zvané *Diktátor* (2010)<sup>17</sup>. Fotografie, kde ochlupení dámského přirození vytváří Hitlerovský knírek, zhotovil Mark Ther, se kterým Brody tvořil uměleckou dvojici a který se ve svých performancích mimo jiné také inspiruje nacismem.

---

<sup>14</sup> Viz obrazová příloha č. 12

<sup>15</sup> Viz obrazová příloha č. 13

<sup>16</sup> Viz obrazová příloha č. 14

<sup>17</sup> Viz obrazová příloha č. 15

## 9 SILNÉ STRÁNKY

*Jaké jsou základní aspekty, které určují hodnotu umění a které nám umožní vnímat a rozlišovat kvalitní umění od průměrné produkce? Jsou to vnější estetické znaky, formální dokonalost, novátorství, nebo jen jméno autora a jeho mediální zručnost v provozu umění? (Humhal, 2008, s. 16).*

Je vůbec na mě hodnotit výslednou práci v tak krátkém časovém kontinuu? Přemýšlet o silných stránkách mé DP práce v kontextu specializace je pro mě velmi složité, jelikož se nacházím před okamžikem dosažení kýženého výsledku a až s odstupem času budu schopná o věci vůbec racionálně přemýšlet. Při hledání inspirace a nových impulsů k tvorbě považuji za důležité zabývat se aktuálním děním, sledovat jej a snažit se porozumět společnosti, ve které žijeme. Možná, že zde bych mohla shledat silné stránky projektu související s aktuálností a možná i s jakousi nadčasovostí, jelikož téma orlů asi nikdy nevymizí úplně. Jelikož vytvářím věci intuitivně, osobně vnímám orlí paralelu s dnešní situací ve světě stále více a často až s děsivým aspektem. Být neustále v předstihu a připravená, snažit se zpozorovat, na kterou stranou se svět otočí. Osobních rovin se v této práci setkává nespočet, silné stránky jsou bezpochyby zaznamenané tvůrčím procesem, který přináší vždy nové poznatky, ze kterých pak často vycházím i v dalších projektech.

Otevřela jsem se dalšímu světu - živočišné říši. Naskytla se mi možnost pozorovat tvora tak krásného a majestátního, který inspiroval po tisíciletí nejen k ušlechtilým myšlenkám ale i k hrůzným činům proti lidskosti. Člověk se stal dravcem, pánem všeho živého. Pánem na zemi i v nebesích. Pánem všech okřídlených zbraní, nebezpečných drápů a ostrých zobáků. Člověk se stal orlem už několikrát, a já nechci, aby se stal znovu orlicí.

## **10 SLABÉ STRÁNKY**

Při výsledné instalaci DP na půdě fakulty umění a designu Ladislava Sutnara považuji za velký nedostatek absenci zázemí a prostorů určených výhradně k prezentaci videoinstalací i samotného vybavení potřebného k pořizování zvukového záznamu ve studiových podmínkách. Netuším tedy, jakým způsobem budou instalovány diplomové práce a budou-li příznivé podmínky k vytvoření site specific instalace s video projekcí. V neideálním případě si pokládám otázku, jak vyzní černobílý film náchylný na světelné podmínky a prostor, bude-li instalován v televizi či ve fotorámečku. I zde je pár nezodpovězených otázek.

## 11 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

### 11.1 KNIŽNÍ A PERIODICKÁ LITERATURA

1. HOST – měsíčník pro literaturu a čtenáře. Číslo 3, 2014. ISSN 1211-9938.
2. HUMHAL, Pavel. *Osobní a veřejné*. Vyd. 1. Praha: Tranzit, 2008. ISBN 978-80-87259-00-9.
3. MARZONA, Daniel a Uta GROSENICK. *Conceptual art*. Los Angeles: Taschen, 2005. ISBN 38-228-2962-5.
4. *UMĚNÍ 20. STOLETÍ: [malířství, sochařství a objekty, nová média, fotografie]*. Praha: Slovart, 2004. ISBN 80-720-9521-8.
5. MĚRKA, Petr. *Hitler se na vás usmívá*. Vyd. 1. Brno: Druhé město, 2012. ISBN 978-80-7227-322-5.
6. VERMES, Timur. *Už je tady zas*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2013. ISBN 978-80-257-0966-5.
7. REIFOVÁ, Irena a kolektiv. *Slovník mediální komunikace*. 1. Vyd. Praha: Portál, 2004, s. 328. ISBN 80-7178-926-7
8. McCHESNEY, Robert W. *Problém médií: jak uvažovat o dnešních médiích*. [překlad Barbora Holubová], 1. Vyd. Všeň: Grimmus, 2009, s.144. ISBN 978-80-902831-2-1.
9. DVOŘÁK, Tomáš (ed.). *Kapitoly z dějin a teorie médií*. Praha: VVP AVU, 2010, s. 349. ISBN 978-80-87108-16-1.
10. MARZONA, Daniel. *Conceptual Art*. Köln: Taschen, 2006. ISBN 978-3-8228-2962-2.
11. GODFREY, Tony. *Conceptual Art*. Phaidon, 2008. ISBN 978-0-7148-3388-0.
12. McCHESNEY, Robert W. *Problém médií: jak uvažovat o dnešních médiích*. [překlad Barbora Holubová], 1. Vyd. Všeň: Grimmus, 2009, s. 144. ISBN 978-80-902831-2-1.



## 11.2 INTERNETOVÉ ZDROJE

1. *Hitler nás zachrání*. In: Štefan Švec [online]. 2009 [cit. 2015-25-04]. Dostupné z: <http://stefansvec.cz/post/20131540711/hitler-nas-zachrani>
2. Internetový mem. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001 [cit. 2015-20-04]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Internetov%C3%BD\\_mem](https://cs.wikipedia.org/wiki/Internetov%C3%BD_mem)
3. Hitler žije. In: *Britské listy: Internetový deník* [online]. 2014 [cit. 2015-21-04]. Dostupné z: <http://www.blisty.cz/art/72629.html>
4. Orel (heraldika). In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001 [cit. 2015-20-04]. Dostupné z: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Orel\\_%28heraldika%29](http://cs.wikipedia.org/wiki/Orel_%28heraldika%29)
5. Státní znak Spojených států amerických. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001 [cit. 2015-20-04]. Dostupné z: [http://cs.wikipedia.org/wiki/St%C3%A1tn%C3%AD\\_znak\\_Spojen%C3%BDch\\_st%C3%A1t%C5%AF\\_americk%C3%BDch](http://cs.wikipedia.org/wiki/St%C3%A1tn%C3%AD_znak_Spojen%C3%BDch_st%C3%A1t%C5%AF_americk%C3%BDch)
6. Říšská orlice. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001 [cit. 2015-20-04]. Dostupné z: [http://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%98%C3%AD%C5%A1sk%C3%A1\\_orlice](http://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%98%C3%AD%C5%A1sk%C3%A1_orlice)
7. Státní znak Ruska. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001 [cit. 2015-20-04]. Dostupné z: [http://cs.wikipedia.org/wiki/St%C3%A1tn%C3%AD\\_znak\\_Ruska](http://cs.wikipedia.org/wiki/St%C3%A1tn%C3%AD_znak_Ruska)
8. Downfall / Hitler Reacts. In: Know Your Meme [online]. Cheezburger, Inc., 2015 [cit. 2015-22-04]. Dostupné z: <http://knowyourmeme.com/memes/downfall-hitler-reacts>
9. The rise, rise and rise of the Downfall Hitler parody. In: BBC News [online]. BBC 2015 [cit. 2015-22-04]. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/8617454.stm>
10. Artlist — Centrum pro současné umění Praha In: Artlist [online]. Centrum pro současné umění Praha, o.p.s., 2006 [cit. 2015-22-04]. Dostupné z: <http://www.artlist.cz/>

## 12 RESUMÉ

The main theme of this thesis is what I would term The Laboratory – I have a few unanswered questions.

Hitler still appears in public space, perhaps most often since the Third Reich, our media image of evil is ritually and also comfortably symbolized by visual material of Nazi propaganda from the period of Hitler's triumphs. Why is this person still in people's minds these days? Why is Hitler there on Sunday morning, when I turn my TV on?

Seventy years have passed since the end of World War II, countless publications about Holocaust and Hitler have been published, documentaries about World War II are among the most watched shows on documentary channels, the most popular videos on Youtube are parodies of Hitler. We constantly surround ourselves with instant images and reminders of the time of World War II horrors. Is it because we don't want this to ever happen again? I don't have just a few unanswered questions – I have many.

From a historical perspective, Hitler is still an important element, but this particular historical character has become a symbol that can be used anytime without the original controversy. Is he just a phantom and myth, although still alive and present in powerful media? It seems we still don't know much about Hitler.

Black and white video focusing in detail on individual parts of the body of an eagle makes it possible to understand the reference to the symbolism of this animal as a frequently used motive of the coat of arms with attributes of state power, force and freedom. A combination of visual images of the golden eagle, bald eagle and osprey with symbols of the coats of arms of Russia, the USA and Nazi Germany, brings a new dimension of possible perception and sometimes even unexpected symbolism. General characteristics of life and hunting of eagles, combined with a general description of government, are something to think about. A static emblem

is suddenly materialized, it becomes real, it ceases being a simple and abstract concept. There are moments in which the similarity of signs with everyday behaviour of eagles eerily meets reality.

## **13 SEZNAM PŘÍLOH**

### **Příloha 1**

*Vím, co mám dělat, ale nevím jak, 2013*

### **Příloha 2**

*Včera je mi málo, dneska je mi moc, 2014*

### **Příloha 3**

*Po tom jdi, po tom ne, 2012*

### **Příloha 4**

*Po tom jdi, po tom ne, 2012 – původní tvar*

### **Příloha 5**

Prezentace rozpracované DP v ZS, 2015

### **Příloha 6**

*Z orla orlice, z orlice orel (foto: z videa)*

### **Příloha 7**

Státní znak Ruska

### **Příloha 8**

Státní znak USA

### **Příloha 9**

Říšská orlice

### **Příloha 10**

Pan myslivec a orel v kufru u auta

## **Příloha 11**

*Bill Viola - Bodies of Light (2006), Tristan's Ascension (2005)*

## **Příloha 12**

Milan Mikulaščík - *Polit-bio*, 1996

## **Příloha 13**

Milan Mikulaščík - *ChessBall*, 1998

## **Příloha 14**

Milan Mikulaščík, David Adamec - *Cowboy-Hitler*, 2000

## **Příloha 15**

Ondřeje Brody – *Diktátor*, 2010

## Příloha 1

*Vím, co mám dělat, ale nevím jak*, 2013 (foto: vlastní, z videa)



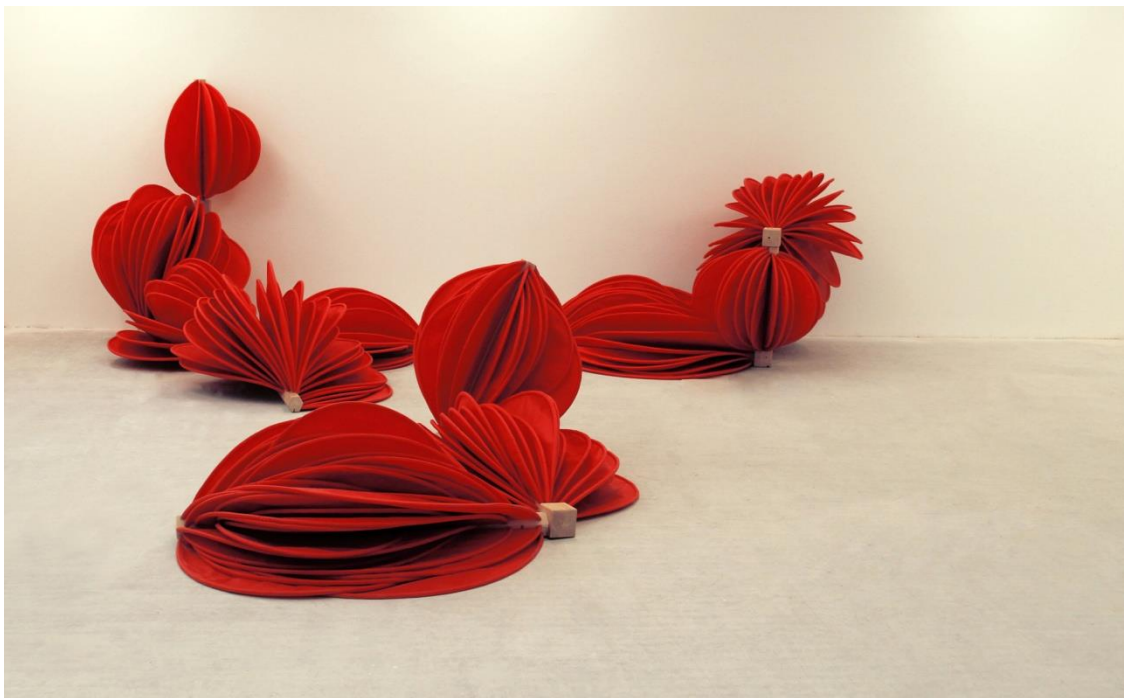
## Příloha 2

*Včera je mi málo, dneska je mi moc.* 2014 (foto: vlastní)



### **Příloha 3**

*Po tom jdi, po tom ne. 2012 (foto: vlastní)*



### **Příloha 4**

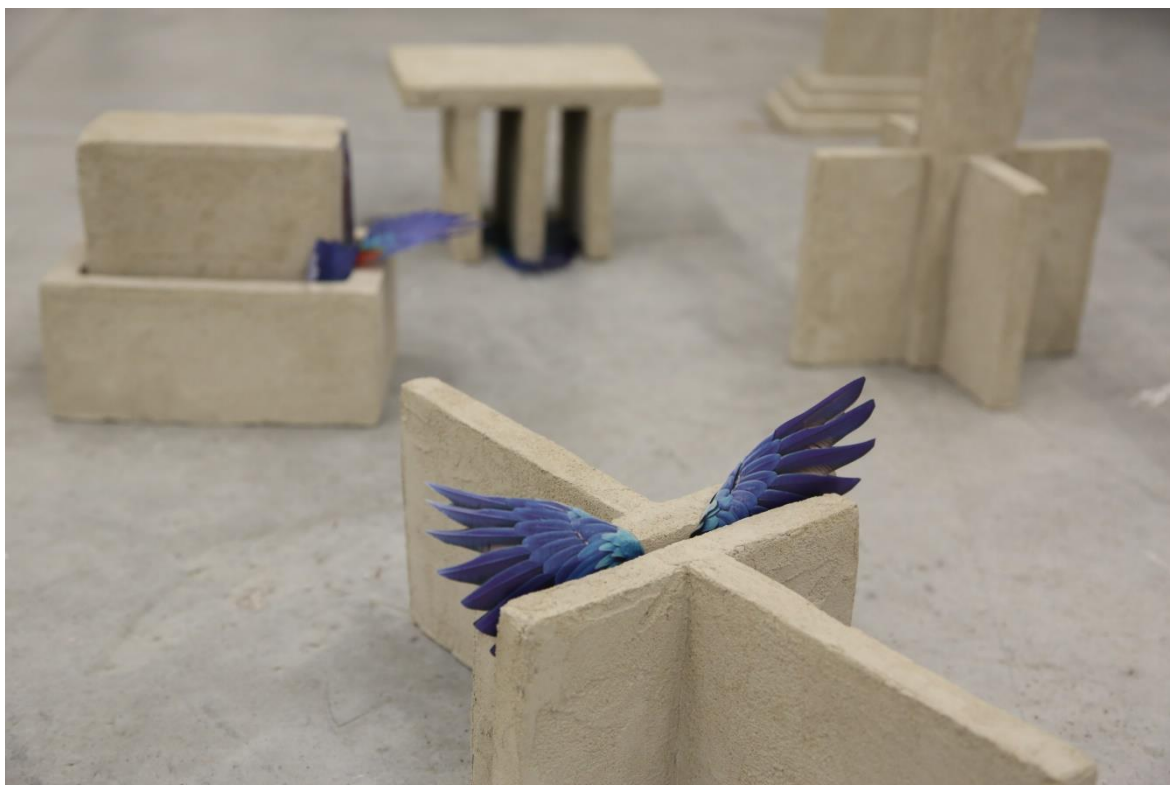
*Po tom jdi, po tom ne. 2012 – původní tvar*





## Příloha 5

Prezentace rozpracované DP v ZS, 2015



## Příloha 6

*Z orla orlice, z orlice orel (foto: z videa)*





## Příloha 7

Státní znak Ruska



## Příloha 8

Státní znak USA



## Příloha 8

Říšská orlice



## Příloha 9

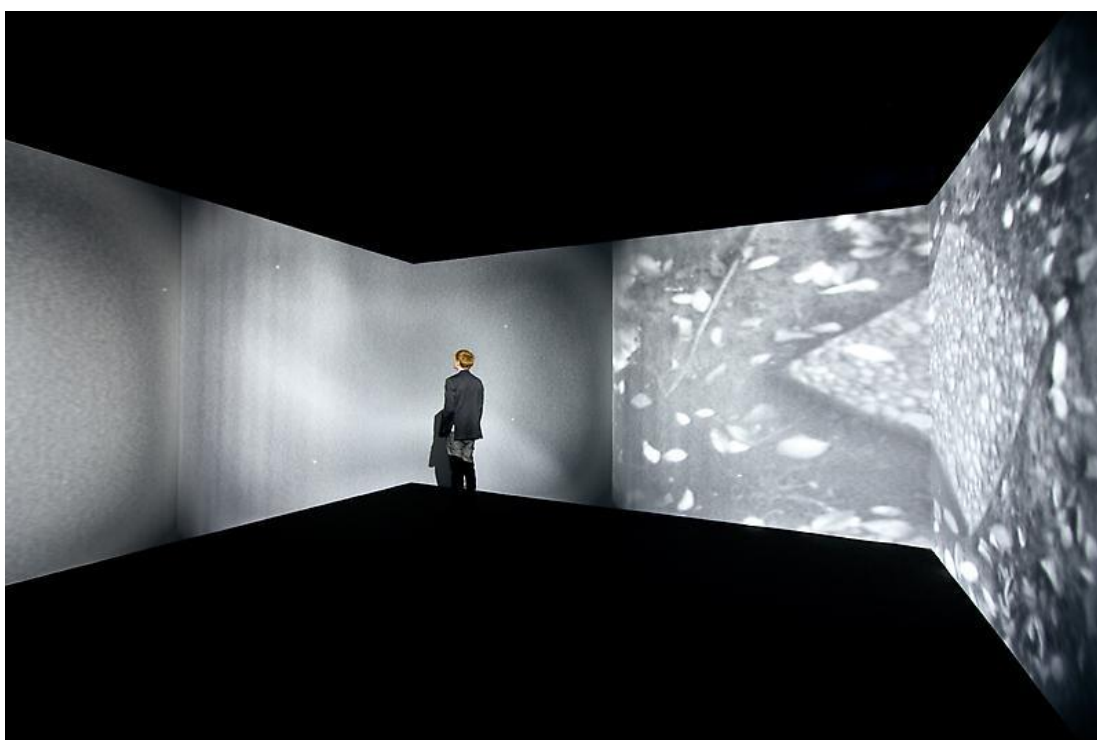
Orel v kufru a pan myslivec (foto: Lenka Tyrpeková a Tomáš Šrámek)





## **Příloha 10**

*Bill Viola - Bodies of Light, 2006*



Bill Viola - *Tristan's Ascension*, 2005



## Příloha 10

Milan Mikulaščík - *Polit-bio*, 1996



## Příloha 11

Milan Mikulaščík - *ChessBall*, 1998





## Příloha 12

Milan Mikulaščík, David Adamec - *Cowboy-Hitler*, 2000



## Příloha 13

Ondřeje Brody – *Diktátor*, 2010



